

קטעי שירה ופרוזה

א

מול גן תשרי

לנוס ולא לנוס, ולה פן לקרחה,
קרחה ישוב בכל המי קעה.

בעוד ערב צו גושם, זבשכסו
נזק בקסיסיגיל מפד נידעבו

ובעוד נופן תכופנה צמרות,
מנשבות, קמקפיה קהורזה...

מזי גן תשרי נער עולם צי נע
ניתפעס אמאירי וצמאעדנות

זכ, נכון לצמות זקאוב,

לך אה נופו, פעץ נשב, יקף.

ב

הנוף בשירת טשרניחובסקי

(ראשי-קוים)

הנוף היה אולי ראש כיבושה של
השירה החדשה, נוף ההשכלה (אמילו
זה של מיכ"ל) היה נוף ריסורי, אולי
גורי — פגם שממנו לא נוקה גם
ביאליק ברבים משיריו, עם שצבעיו,
כשהם לעצמם, היו פרי הסתכלות
עמוקה וחפזת טבע עצומה.

מבחינה זו היה נופו של טשרניחוב-
סקי עמוס פחות, משל ונמשל, כמה
פעמים נודמן לי לציין קו זה שאולי
הוא המבדיל ביותר בין שני משוררינו
הגדולים: ביאליק הדליק את הנוף
במגע עינו, העביר אותו מיד לספירה
ריחנית יותר, גם כי הטביע בו צבעי
טבע, צבעי-אמה — זאת היתה רצפת
האש שנגעה על ההווה ועקרה אותה
מתחומי התולין, טשרניחובסקי, שלטף
בעינו את המראות, ראה אותם כעולם
מוחש, עולם שנכבש בראיה, לא הדביק
בהם ממה שלמעלה מן הנוף כשהוא
לעצמו, אף הם היו כמוהו, פרי חיות
גדולות, אבל כל מה שטרח המשורר
לא טרח אלא לדובב אוהם בלשון
משלהם ולכבוש את עצמו, כדי שלא
לטשטש את יחידותם ולמחוק את
אורם באור לא להם.

אף-על-פי-כן, גם הוא לא נתכוין
בנוף אלא להביע את עצמו, גם ביסול
עצמו לא בא אלא כדי להביע את
התפעלותו ואת אהבתו — כדי לתת
גיב לאותו אושר מופלא, שאצל לו
עולם-אלהים ברבנות תופעותיו, כל
כמה שגם הוא לפעמים אינו יכול
לכלוא את הרוח ומרכיב שלא מדעת
בשירי הנוף המצויינים ביותר רעיר
נות, משלוי, — היסוד המכריע בשיר
רת הטבע שלו הוא להראות אותו,
להבליט את עשרו, את גילוייו שאין
מספר להם, בזה נתגלה האפיקן,
שמשוש דרכו הוא להראות ולהר

סיף ולהראות: להביא במספר את
המון הדברים, שבהצטרפם יחד כאילו
יספרו אחד בשבח משנהו, זאת החתיר
רה בשירת טשרניחובסקי להפליג
בעצמים אינה נובעת אלא מתוך רצון
להכיר הרבה, — שלא להסיח
דעות מן הגדולות ומן הקטנות, חמל
קיימות אלה את אלה.

מידה זו היא שעמדה לו לשיר
ולשוב לשיר עד ימיו האחרונים, על
הערבה, נוף ילדותו, האדמה אשר
גידלתו, כל פעם שעינו שבה וליוספת
את הערבה הגדולה, הוא מנלה בה חז
חדש, צבעים חדשים, כאן — מקור
השפע ומקור ההוגה — כאן כל מה
שהרגין את דמו והרגין את שירתו:
מרחב ואור!

נוף הים, שאת קולו שמע טעבר
לערבה, היה נוף בחרותו, בימי הצמי
חה הראשונים בא אליו, כי אבל
לברו: מגילי האדירים ינק בוח, ינק
בטהון וגבורה, הוא היה לו, כי זכר
אותו מרחוק, סמל הגבור העברי
הקדמון, אשר לבו, לב נדיב, ואשר דר
רות קטנים עשו את שמו לשמחה, עורר
בו זעם ועורר חנינה כל ימי חייו, הים
היה הסטיכיה של נעוריו, של שעת
ההתגלות, וכשבתו בארץ, מדי בעצו
את עיניו החומדות בתכלת גליו
ורוח מרחביו נשב בבלורית ראשה,
לבש הפארת נעורים וקני כמצפה
לבבורו כי יופיע, לפלאות כי יבואו,
במולדת משך אותו לכתחילה הוד
הישימו, משך היגון של "הר הטר"
שים, לא בלי אירוניה שר:

הוי, הוי, ארץ חמדת לבו!

קשמיך ונשית.

גיר סוד יחוס בגב.

בשמים עיט.

קסקויה מדבר וחול.

קנייך זרוע שתלת.

גים סד אור טובע פל.

ועל פני כל המבטת.

הוא ירא את העירום, את הקרחה
ואותה שעה לבבו ארזו הזרים, לבבו
הסלעים, לבב אותו הכוח הנטלא,
שסימל את ישראל הקדמון — אוהו
כוח לעמוד, להאבק, לשמור דורות
ויזבלות את האמונה הגדולה לשעה
גדולה העתידה לבוא, אבל עד מהרה
הוא תופס את רוי הצמיחה החדשה,
"בושם אדמה תחוחה", ניווח ערמוה
קש מוחיבי והכל רפתות על זבלן
וחלבן, ובפיו של-הן האשרה הוא
שם את החרוזים, אשר בהם זוביע במ
את חזון לבו:

כי מקום יערך וישדך — מןפנ.

ואשר יקנע וישדך -- פמה.

יעקב פייכמן